

Polly Mukanova

(Bulgaria, Sofia, University of Library Studies and Information Technologies, Faculty of Library Science and Cultural Heritage, Library Studies Department)

On The Imperfection of Being Human. Selected Bulgarian Literary Works about Animals. Boyan Penev Publishing Centre, Institute for Literature, Bulgarian Academy of Sciences, 2023. 128 p. ISBN 978-619-7372-64-9

Abstract: This review presents the collection *The Imperfection of Being Human. Selected Bulgarian Literary Works about Animals*. The anthology features texts by iconic and unknown Bulgarian writers, including Yordan Yovkov, Elin Pelin, Rayko Aleksiev, Matvey Valev, Dobri Nemirov, Petko Rosen, Boryu Zevzeka, Verin, among others. A few of these texts are published for the first time after their original appearance in the press. The compilers aim to present texts that go beyond the limitations imposed by animalistic literature, which often revolves around non-human animal characters.

Поли Муканова

(България, София, Катедра „Библиотечни науки“, Факултет по библиотекознание и културно наследство, Университет по библиотекознание и информационни технологии)

За сборника „Несъвършенството да си човек: Избрани български произведения за животни“

Издателски център „Боян Пенев“ – Институт за литература към БАН, 2023, ISBN 978-619-7372-64-9

Съставители, редактори, предговор и корица: Калина Захова, Андрей Ташев

Антологията „Несъвършенството да си човек. Избрани български произведения за животни“ е реализирана по проект „Литература и природа. Български литературни и литературоведски интерпретации“ (ФНИ № КП-06-Н60/13 от 3.12.2021). Нейни съставители са доц. д-р Калина Захова и доц. д-р Андрей Ташев – учени, които са доказали през годините своята иновативност и прецизност на изследователската експертиза.

Още в уводната статия към книгата „Литературна китка от човешко самоподриване“, те излагат последователно и обосновано нейните жанрови характеристики, мястото на вписване в анималистичната литература и нейния *modus vivendi* – търсената „морална призма на селекцията“. Така настоящата подборка цели да представи „произведения, открояващи определени несъвършенства на човека пред другите живи същества и определени превъзходства на някои животни пред човека“. По този начин Захова и Ташев заявяват своята позиция за различие спрямо наложеното в българската анималистична литература „центриране на повествованието около герои животни нехора“. Тази стъпка е и литературоведски обоснована още в книгата на Калина Захова „Защо се смее веселата крава? Отношения на хората към другите животни“ (Захова/Zahova 2020)¹.

¹ Откъс от „Защо се смее веселата крава? Отношения на хората към другите животни“ (Захова/Zahova: 2020) може да бъде прочетен на сайта за хуманитаристика Сборище на трубадури: От завода,

Антологията е жанрово представена от разкази, фейлетони, стихотворения, анекдоти, карикатури и др. Застъпените творби са от периода 1904–1945 г. Някои от тях се публикуват за първи път след появата им. Направен е богат избор от различни по тематика периодични издания, което дава заявка за обхватност на темата и (пре)откривателства на текстове от канонични, по-непознати и анонимни автори. Структурата на сборката е подчинена на тематичния принцип, който умело и находчиво споява текстовете в разделите, както следва: „Човекът се сравнява“, „Човекът изглупява“, „Човекът учи уроци“ и „Човекът ловува“. От своя страна, това показва концептуалната неразривност и заложеност на избраните произведения в „несъвършенството да си човек“. Прави впечатление присъствието на канонични автори като Йордан Йовков (представен с шедьовъра „По-малката сестра“) и Елин Пелин редом до Райко Алексиев, Матвей Вълев, Добри Немиров, Петко Росен през Борю Зевзека, Верин и анонимни произведения.

Изданието е допълнено с карикатури, които потапят в разказаните истории и описваната атмосфера от началото на 20. век, но и същевременно подсказват, че актуалността на посланията им не е отминала.

В технологичния 21. век, когато сме центрирани около изкуствения интелект и подмяна на човешките ценности, тази антология би имала важна роля. Да ни обърне към света на природното – на животните, и се поучим от тяхното благородство и мъдрост. Съществата, на които „липсва само словесен израз“, но не се отклоняват от големия закон на Природата. Мъдростта на природата, в която трябва да се вслушваме – там в дълбинните недра на Всемира се крие смисълът на съществуването, на човешкото, немислимо без връзката с „хубавия божи свят“.

Настоящата антология засяга глобални и актуални въпроси – тя е един задълбочен прочит и успешен опит за осмисляне на кризите на 21. век, чиято симптоматика има дълбоки корени. Голямата мисия на литературата е да разчита тези проблеми и да даде на съвременния човек хоризонт за справяне в един глобален свят.

Освен своите литературни достойнства, антологията категорично заявява своя сериозен принос в големите обществени дебати, отнасящи се до екокритиката, екологията, критическите изследвания на животните и предизвикателствата на новото столетие.

Убедено препоръчвам антологията „Несъвършенството да си човек. Избрани български произведения за животни“ (съставителство, предговор, редакция, корица: Калина Захова, Андрей Ташев), реализирана по проект на ФНИ (№ КП-06-Н60/13 от 3.12.2021), да бъде публикувана от Издателския център „Боян Пенев“ на Българска академия на науките.

ЛИТЕРАТУРА

Захова 2020: *Захова, К.* *Защо се смее веселата крава? Отношения на хората към Другите животни.* София: Дайрект сървисиз, 350 с. Рецензенти: Клео Протохристова, Пламен Антонов. ISBN 978-619-91685-0-9 (Zahova 2020: *Zahova, K.* *Zashto se smee veselata krava? Otnosheniya na horata kam drugite zhivotni.* Sofia: Dayrekt sarvisiz, 350 s. Retsenzenti: Kleo Protohristova, Plamen Antov. ISBN 978-619-91685-0-9).